

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาคน การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81(3) (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 24, 24 สิงหาคม 2550) บัญญัติให้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และแก้ไข เพิ่มเติมฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 11-12, 19 สิงหาคม 2542) ในมาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข” มาตรา 28 กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 ววรรค สอง สาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคนให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ สารของหลักสูตร ทั้งที่เป็น วิชาการ และวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นต้นมา ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษาเพราะเป็นสภาพบังคับของ กฎหมายที่ผู้บริหารโรงเรียนต้อง เร่งรัดพัฒนาคุณภาพของตนให้ผู้นำในการดำเนินการปฏิรูป การเรียนรู้ของครู (ชนาธิป พรกุล, 2544 : 2) ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะ ดำเนินงานในโรงเรียนในเรื่องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดและการตัดสินใจ ในระดับโรงเรียนที่จะ บริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรทั้งคน เงิน วัสดุ การจัดการที่อยู่อย่างจำกัดว่าควร

ดำเนินการในเรื่องนี้อย่างไร โดยวิธีการใดจึงจะบรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (พรชัย ประชาชนกุล, 2545 : 3)

ในการจัดการศึกษา โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการที่จะนำนโยบาย หลักสูตร แนวปฏิบัติ หรืออื่น ๆ ไปสู่การปฏิบัติซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน คือ บุคคลที่เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขของทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 3-5) ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานตามขอบข่ายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน กำหนดเอาไว้ 4 งาน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณ และการบริหารทั่วไป โดยเน้นให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดบริหารงานทั้ง 4 งานนี้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับนี้ บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาในระดับพื้นฐานแก่ประชาชน แนวทางการดำเนินงานทั้ง 4 งานนั้นการบริหารวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารโรงเรียน ถือเป็นงานหลักของโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ได้แก่ การบริหารบุคคล การบริหารการเงินและงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เป็นงานรองที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อำนาจ เกษพ้อคำ, 2540 : 2)

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นงานเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษาของผู้บริหารโดยตรง เพราะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือการศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยปฏิบัติงานร่วมกับครู กระตุ้นให้ครูได้พัฒนาตนเองให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนร่วมกันทำงานในด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพ (ภิญโญ สาร, 2534 : 324) ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางการดำเนินงานทางวิชาการที่มีต่อการพัฒนาเด็กนักเรียนและสถานศึกษา โดยจะเห็นได้จากในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนเนื้อหาของหลักสูตรจะเน้นหนักในเรื่องภารกิจในแนวทางการดำเนินงานทางวิชาการเป็นสำคัญ และในการสอบแข่งขันคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนก็เช่นกัน จะใช้การทดสอบความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการเป็นหลักเกณฑ์สำคัญอย่างหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐานกำหนดไว้ (อาราม สุวรรณชัยรบ, 2545 : 2) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าภารกิจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนก็คือแนวทางการดำเนินงานทางวิชาการ โดยผลิตผลของการบริหาร

วิชาการจะออกมาในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของแนวทางการดำเนินงานทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (เจษฎา แซ่มประเสริฐ, 2540 : 39) จึงกล่าวได้ว่า ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของแนวทางการดำเนินงานทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จะเป็นสิ่งที่ประเมินความสำเร็จของผู้เรียนและเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนอีกด้วย

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-net) ปีการศึกษา 2553 ในภาพรวมระดับเขต พื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา หนองคายเขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา หนองคาย เขต 2, 2554 : 65-72) ผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-net ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนรายวิชาที่ผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ขึ้นไป จำนวน 1 รายวิชา คือ รายวิชาสุศึกษา และพลศึกษา โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.31 ในรายวิชาอื่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 โดยรายวิชาที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำสุดคือรายวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 19.10 รายวิชาภาษาไทย มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 28.29 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับระดับประเทศ จำนวน 1 รายวิชาคือ รายวิชาสุศึกษา และพลศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.31 ส่วนรายวิชาอื่นต่ำกว่าระดับประเทศทั้งหมด รายวิชาที่ต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด ได้แก่ รายวิชาศิลปะ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ตามลำดับ

ผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-net ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนรายวิชาที่ผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 1 รายวิชา คือ รายวิชาสุศึกษา และพลศึกษา โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.98 ในรายวิชาอื่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 โดยรายวิชาที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำสุดคือรายวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.10 รายวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 21.91 และรายวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 27.01 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 1 รายวิชา คือรายวิชาศิลปะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.50 ส่วนรายวิชาอื่นต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งหมด รายวิชาที่ต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด ได้แก่ รายวิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี รายวิชาภาษาอังกฤษ และรายวิชาคณิตศาสตร์ ตามลำดับรายวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละ 30.19

จากสภาพปัจจุบันปัญหาผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ จากสำนักทดสอบทางการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่ต่ำกว่าระดับประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยเฉพาะในการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผู้วิจัยในฐานะครูรับผิดชอบด้านการสอนได้เห็นความสำคัญของปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการซึ่งปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนและมีผลจนเป็นเหตุให้ผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-net ต่ำกว่าระดับประเทศ อันเป็นผลเสียจนกระทั่งทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต่ำ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำวิจัยในเรื่องนี้อันจะเป็นประโยชน์หรือแนวทางในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีสถานภาพและปฏิบัติงานในสถานศึกษานานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการและผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 321 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 107 คน ครูวิชาการ

จำนวน 107 คน ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 107 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ได้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้บริหาร 84 คน ครูวิชาการจำนวน 84 คน ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 84 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 252 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของขนาดโรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่สัมภาษณ์

ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2555 โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random) จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 9 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ ผู้แทนครู ในคณะกรรมการสถานศึกษา ขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 17 ด้าน ดังนี้
กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29-30)

2.2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

2.2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2.2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.2.6 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

2.2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.2.9 การนิเทศการศึกษา

2.2.10 การแนะแนว

2.2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2.2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

2.2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นุคคณ ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ

สถานศึกษา

2.2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.2.17 การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

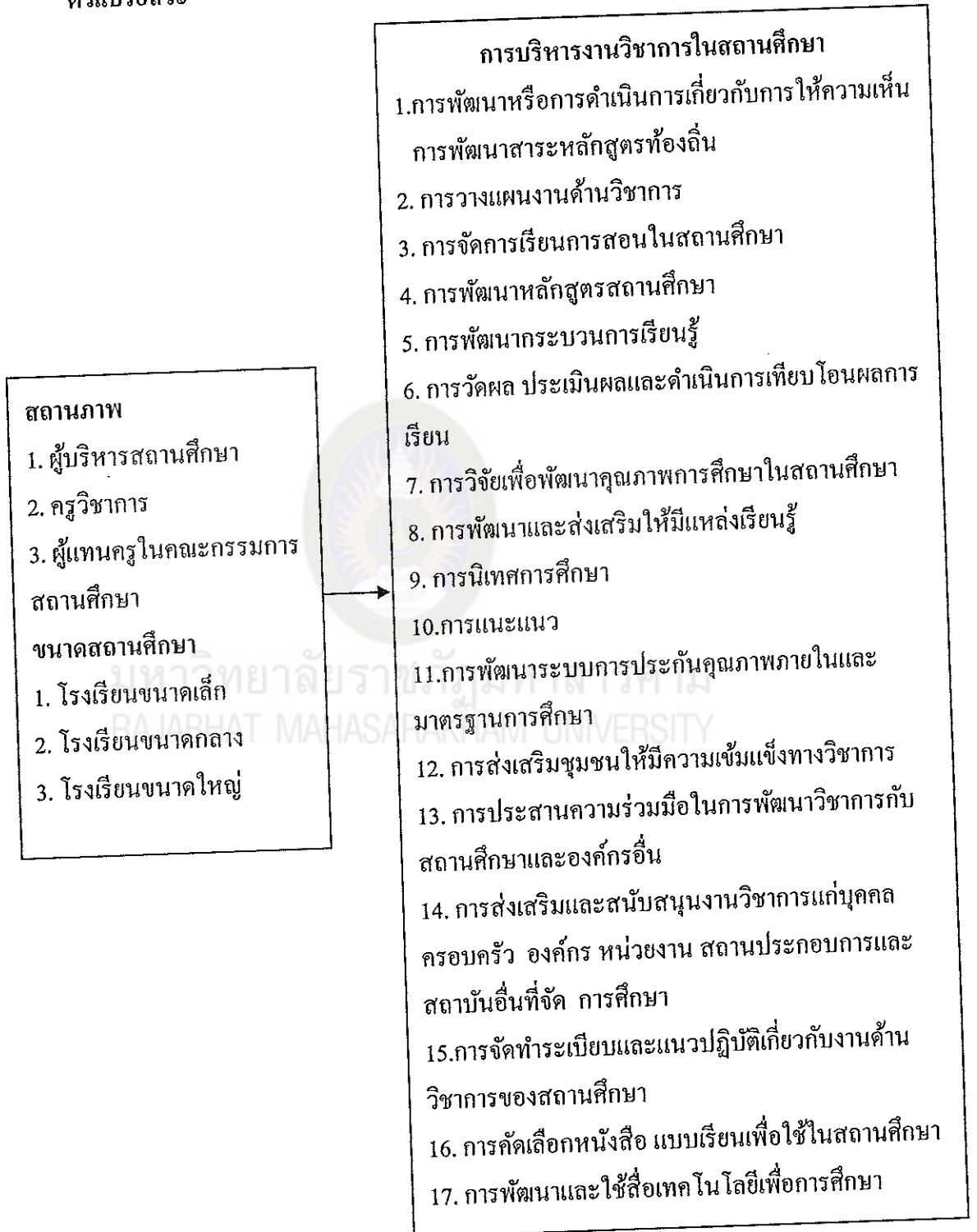

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการบริหารวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานวิชาการ 17 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผน งานด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่นุคคลด ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้เทคโนโลยี

2. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนและการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของ สถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน

3. การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล และกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน การประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริม ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดประ โยชน์สูงสุด

4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกช่วงชั้น การใช้สื่อการเรียน การสอนและแหล่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด การส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา การเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการ ค้อย โอกาสและมีความสามารถพิเศษ

5. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก จัดทำหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ให้จัดการเรียนรู้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย

7. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ตามระเบียบการวัดและประเมินผล มีวัดผล ประเมินผล เทียบ โอนประสบการณ์ ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียนจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบ โอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา อนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกกระบบและตาม

อัยยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ
วิชาการ

8. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้
และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับ การปฏิรูปการเรียนรู้
ทำให้ผู้เรียน ได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้
แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ ตลอดจนรวบรวม และเผยแพร่
ผลการวิจัยเพื่อ การเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัย
มาใช้เพื่อพัฒนา การเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

9. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้
หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้
ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายใน โรงเรียน การ
จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในห้องอื่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครู
และผู้เรียน ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งในต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

10. การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักและให้
เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ไร้เหตุผล การนิเทศเป็นการ
พัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็น ส่วนหนึ่งของ
กระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิด
ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทัวถึงและ
ต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ และให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา

11. การแนะแนว หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ทุกคนในสถานศึกษา
ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว จัดระบบงานและ โครงสร้างองค์การการ
แนะแนวอย่างชัดเจน ให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวและดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรง
ชีวิตประจำวัน ให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครู
แนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการแนะแนว มีการดูแล กำกับ นิเทศ
ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีความร่วมมือและความเข้าใจอันดี สถานศึกษามีการประสานงานด้านการแนะแนว กับองค์กรอื่น ๆ

12. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษา การ ดำเนิน โครงการ/กิจกรรมสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการพัฒนาคุณภาพของ เดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA มีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

13. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นวิทยากรให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

14. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ สถานจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

15. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ยุทธศาสตร์เอกชน ยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับหน่วยงาน ที่ร่วมจัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานดังกล่าวให้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น และส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

16. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับและจัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน มีการตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและแก้ไขปรับปรุง แล้วนำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สถานศึกษาตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

17. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดทำและตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

18. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง งานที่จัดให้มีการร่วมกัน กำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ของสถานศึกษา พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

19. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือแต่งตั้งให้รักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

20. ครูวิชาการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งจากโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ในครูวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่บริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

21. ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

22. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในหน่วยงานของรัฐบาล ที่จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 แบ่งตามขนาดดังนี้

- 22.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 121 คน
- 22.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน
- 22.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารและคณะครูได้ทราบแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น
2. เป็นข้อมูลสนเทศแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนอื่นสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ
3. ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องหรือองค์กรอื่นสามารถนำไปเป็นข้อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินคุณภาพของบุคลากร ได้อย่างมีคุณภาพ